

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av elevers tillgång till
läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska
skolformerna vid Björknässkolan i Nacka kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Björknässkolan avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska skolformerna.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se Bilaga 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att Björknässkolan i Nacka kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Skapa förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.
- Använd lärarnas utvärdering av läroböcker och andra läromedel i skolans utvecklingsarbete.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 20 maj 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Redogörelsen skickas via e-post, till kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer (dnr 2025:5029) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Bedömningsområden
Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel. • Sammanhang, progression och ämnesintresse • Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen • Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov • Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid
Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. • Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel • Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel • Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel • Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Skolinspektionen bedömer att Björknässkolan i Nacka kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, observationer av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att läroböcker och andra läromedel används för att skapa sammanhang och överblick över de ämnen och moment som eleverna läser. Därutöver visar granskningen att det finns ett medvetet arbete gällande läroböcker och andra läromedel som möjliggör progression i elevernas lärande samt bidrar till att eleverna vill lära sig mer.

I intervjuer med lärare i förskoleklass samt låg- och mellanstadiet framkommer att läroböcker och andra läromedel används regelbundet och har en central roll i undervisningen i samtliga teoretiska ämnen. Läroböcker och andra läromedel bidrar till elevens progression och utgör stomme i undervisningen genom ett dagligt användande. Det framgår av intervjuerna att lärarna på låg- och mellanstadiet använder aktuella läromedel som är anpassade efter läroplanen i engelska, naturorienterande ämnen, matematik, samhällsvetenskapliga ämnen, svenska samt teknik. Lärare på lågstadiet uppger att de exempelvis ofta inleder en lektion med stöd av läromedlets digitala del och att de sedan övergår till lärobokens exempeluppgifter och förklaringar. Eleverna på låg- och mellanstadiet arbetar med lärobokens frågor och uppgifter, läser texter, markerar ord och stryker under meningar. I de natur- och samhällsorienterande ämnena utgör lärobokens faktatexter basen för kunskapsinhämtningen. Lärare uppger att läroböcker och andra läromedel också har en central betydelse i att stärka elevernas begreppsförståelse.

I intervjuer framkommer att även lärare i årskurs 7–9 använder läroböcker och andra läromedel som en utgångspunkt i undervisningen. Elever och lärare uppger att läroböcker och andra läromedel har en tydlig roll i matematik, moderna språk och de natur- och samhällsorienterande ämnena. Undervisningen planeras utifrån innehållet i läromedlen. I ämnena svenska och engelska använder lärare på högstadiet ett övergripande läromedel ungefär halva undervisningstiden och därutöver används flera olika läromedel, så som förlagsutgivna arbetsblad och faktatexter samt olika lärverktyg i form av skönlitteratur och filmer. Lärare och elever uppger att undervisningen i ämnet teknik utgår från ett läromedel men att lärarna vid vissa moment föredrar att använda lärverktyg så som byggritningar.

I samtliga stadier finns ett arbete i undervisningen med läsning och lässtrategier. Biträdande rektorn uppger att skolans lärare har haft fokus på att utveckla arbetet med språkutveckling och det har skett genom stöd från lärare från huvudmannens gymnasium. Lästräningen är central på skolan, oavsett årskurs och ämne, enligt biträdande rektorn. Lärare i förskoleklass och på lågstadiet uppger att arbetet med att utveckla elevernas läsförmåga startar redan i förskoleklass och fortsätter genom högre årskurser. Läraren i förskoleklass beskriver hur hen bland annat med stöd av läromedel

arbetar med ord, rim och ramsor. Eleverna får under lågstadiet fortsätta träna på bokstäver och ord, för att därefter läsa allt svårare meningar och texter från läroboken. Eleverna tar del av hur en text är uppbyggd och tränar på begrepp. Även undervisningen i de natur- och samhällsorienterande ämnena på lågstadiet har lästräningen i fokus. Lärarna uppger att målet är att eleverna läser relativt långa texter i årskurs 3. Lärarna på mellanstadiet uppger att lästräningen är central i undervisningen. Eleverna läser texter från läroboken och diskuterar innehållet. Elever tränar på att både översiktsläsa och djupläsa en text. Eleverna arbetar med faktatexter och instuderingsfrågor i arbetsboken och gör sedan egna sammanfattningar. En lärare på mellanstadiet betonar i intervju vikten av att eleverna läser texterna i läroboken i stället för att bara ta del av anteckningar. På högstadiet tar eleverna del av texter från läromedel i de olika ämnena. För att stödja läsningen kan läraren inleda läsningen och eleverna får fortsätta på egen hand. Lärare beskriver att de går igenom rubriker och ingresser samt hjälper eleverna att navigera i texterna. Ibland får eleverna göra egna sammanfattningar av lärobokens text. Av intervjuerna framgår att lärarna inte har uppmärksammat några skillnader mellan pojkar och flickor i hur de tar till sig innehållet i läromedlen. Lärarna ser att det finns skillnader mellan elever som beror på olika faktorer.

I intervjuer framkommer att lärare i flera ämnen och stadier integrerar läroboken och andra läromedel som en del av undervisningen för att väcka elevernas intresse för ämnet. Elever i årskurs 7–9 uppger att de tycker variationen i arbetssätten som lärarna kan erbjuda genom läromedlen gör att det blir roligt att lära. Elever beskriver att det sker en kunskapsutveckling genom användningen av läromedel och att det är en god balans mellan läromedel och lärverktyg i undervisningen. Eleverna uppger att det finns fördelar med både läroböcker och andra läromedel där interaktiva läromedel med länkar och fördjupningar ibland gör det mer intressant, samtidigt som det kan vara lättare att följa upplägget i en lärobok. En lärare på mellanstadiet berättar att de med gott resultat har bytt lärobok i ämnet teknik, bland annat för att skapa större intresse hos eleverna. Lärare på lågstadiet beskriver de läromedel de använder som tilltalande för eleverna och att det finns intresseväckande inslag som de kan använda som fungerar. Exempelvis inslag i läroböckerna som kopplar ihop vardagshändelser och allmänbildning, och att det är till hjälp för att väcka ett intresse.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att lärare ger elever ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen.

I intervjuer med lärare och elever framkommer att lärare ger instruktioner om hur läroböcker och andra läromedel är uppbyggda. Läraren i förskoleklass beskriver hur eleverna bland annat tränar på att slå upp en viss sida i läroboken och lär sig om rubriker och kapitel. En lärare i årskurs 1 uppger att hen inledningsvis låter eleverna bläddra i de nya läroböckerna och ta del av innehållsförteckningen. Lärare på låg- och mellanstadiet beskriver hur de guidar eleverna i att använda läroboken genom att projicera innehållet på tavlan samtidigt som eleven kan följa med i sin egen lärobok. Lärare och elever på högstadiet uppger att undervisningen innehåller ändamålsenliga instruktioner kring användningen av läroböcker och andra läromedel, bland annat genom att arbeta med innehållsförteckning, bildtexter, rubriker, kapitelplaneringar och sammanfattningar. Elever på högstadiet beskriver att de får muntliga och skriftliga instruktioner under lektionerna och även digitala instruktioner som de kan gå tillbaka till i efterhand. Lärarna hjälper också eleverna att komma in i läsningen av lärobokstexten med hjälp av inledande bilder och filmer. Lärare i de naturorienterande ämnena går igenom och demonstrerar olika begrepp så att eleverna lättare tar till sig kunskapen i läromedlen. Elever på högstadiet uppger att det är tydligt hur de ska arbeta med läroböcker och andra läromedel. Lärare och elever uppger att läsårsplaneringen i svenska och engelska har en tydlig röd tråd som finns att ta del av digitalt i skolans plattform.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov.

I intervjuer med elever och lärare framkommer att lärare på samtliga stadier använder läroböcker och andra läromedel för att möta elever i behov av stödinsatser. Elever med lässvårigheter har möjlighet att få anpassade texter, både i utförande och innehåll. Elever som behöver lyssna på texter blir erbjudna upplästa läroböcker. Vissa elever kan få en extra lärobok att ha hemma. Lärarna kan avgränsa innehållet i läroboken för elever som behöver anpassningar. Vidare framgår att lärare även anpassar läroböcker och andra läromedel för att möta elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling och som behöver utmaningar. Lärarna på låg- och

mellanstadiet uppger att eleverna kan välja olika svårighetsnivåer inom läromedlen i flera ämnen så som svenska, matematik och engelska. Vidare finns olika nivåanpassade texter och fördjupningar i läromedlen i de natur- och samhällsorienterande ämnena på samtliga stadier. Av intervjuer med elever och lärare framgår att lärare i samtliga stadier använder läroböcker och andra läromedel på ett varierande sätt. Lärare uppger att eleverna i sitt arbete med läromedel arbetar både enskilt och utvecklar kunskaper tillsammans i klassrummet. Lärare på lågstadiet uppger att de har läromedel som erbjuder variation i form av filmer, bilder, texter, frågor samt praktiska och laborativa inslag. Elever på högstadiet uppger att de digitala läromedlen gör det enkelt att gå tillbaka och repetera samt att det finns självvärterande tester för att överblicka vad eleverna kan.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel under lektionstid.

I intervjuer med lärare och elever på högstadiet framkommer att det inte finns några begränsningar gällande tillgången på läromedel utanför undervisningstid för eleverna i årskurs 7–9. Såväl de läromedel som finns i elevernas datorer som läroböckerna går bra att ta med utanför lektionstid. Samtliga elever på högstadiet har varsin dator där de kommer åt sina digitala läromedel och som de får ta hem. Det framgår av intervjuer att även eleverna på mellanstadiet har tillgång till sin skoldator utanför lektionstid och att de kommer åt skolans digitala läromedel hemifrån. Vidare beskriver lärare på mellanstadiet att de uppmanar eleverna att ta hem läroböckerna för att studera. Lärarna på mellanstadiet uppger att de har köpt in fler läroböcker, vilket gör att eleverna numera har större tillgång och möjlighet att ta med läroböcker hem. Eleverna på mellanstadiet lånar en lärobok i ämnet under den period som eleverna studerar. Lärare på lågstadiet uppger att eleverna alltid har tillgång till läroböcker under lektionerna i de teoretiska ämnena. Lärarna på lågstadiet beskriver att eleverna utanför lektionstid främst har behov av läromedel för lästräning och ibland läroböcker i matematik, vilket eleverna har möjlighet att ta med.

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn styr och leder arbetet med att säkerställa att det finns tillgång till relevanta, aktuella och pedagogiskt ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Rektorn fördelar medel utifrån vilka inköp som behöver göras i olika ämnen och årskurser.

I intervjuer med rektorn och lärare på samtliga stadier framkommer att rektorn ser till att det finns medel för respektive stadie att köpa in de läroböcker och andra läromedel som behövs i undervisningen. Rektorn uppger att hen deltar i beslut där det sker omfördelningar av budget mellan olika stadier. Biträdande rektorn beskriver att det i praktiken är ämnes- och arbetslagen som tar reda på behov av inköp och sköter det praktiskt, men biträdande rektorn stämmer av med förstelärarna vid beställningarna. Biträdande rektorn deltar också i diskussioner med lärarna som berör övergripande val, exempelvis där lärarna funderar på att byta från digitala läromedel till tryckta läroböcker. Biträdande rektorn och rektorn har en tät kontakt som medför att rektorn också har insyn. Vidare framgår av intervjuer att rektorn ser till att det finns övergripande målsättningar för tillgången till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Rektorn uppger att skolan har ställt om från att i huvudsak använda digitala läromedel till att numera även erbjuda eleverna läroböcker i undervisningen, framför allt på låg- och mellanstadiet.

Av dokument som begärts in från huvudmannen framgår att eleverna på skolan har tillgång till läroböcker och andra läromedel i samtliga teoretiska ämnen. Vid Skolinspektionens observation av den fysiska lärmiljön med fokus på läroböcker och andra läromedel framkommer att det finns läroböcker på låg- och mellanstadiet i engelska, matematik, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen, svenska samt teknik. På högstadiet finns läroböcker i matematik och moderna språk och i övriga ämnen finns främst andra läromedel. För elever på högstadiet som önskar en lärobok i samtliga ämnen finns detta att tillgå.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att göra lärarna delaktiga i valet av vilka läroböcker och andra läromedel som kan användas för att nå utbildningens mål.

I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att rektorn säkerställer att lärare får förutsättningar att välja och köpa in läroböcker och läromedel inklusive tillhörande lärarhandledningar som överensstämmer med gällande kurs- och läroplaner. Rektorn ser till att lärarna gör didaktiska överväganden utifrån elevernas behov och samarbetar kring valen med kollegor. Rektorn uppger att hen har gett ämneslagen i uppgift att diskutera läromedelsval. Biträdande rektorn och lärare bekräftar att det finns forum där diskussionerna kan föras, så som ämnesvis eller i arbetslag.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att det inte finns ett medvetet förhållningssätt på skolan gällande användningen av läroböcker och andra läromedel. Rektorn ser visserligen till att det finns tillgång till läroböcker och andra läromedel, men leder inte arbetet med likvärdighet i användningen.

I intervjuer med lärare på låg- och mellanstadiet framkommer att det finns sammanhang där lärarna har ett gemensamt och medvetet arbete och att de för det mesta är samspelade när de väljer läromedel. Lärare på högstadiet i matematik och naturorienterande ämnen uppger att de kommit överens om val och användning av läromedel. Lärare på mellanstadiet uppger att de utvärderar tillsammans. De tar in provexemplar av olika läroböcker och bläddrar i böckerna ihop och jämför texter och bilder. Detta sker på ämneskonferenser. Lärare i förskoleklass och lågstadiet berättar att de diskuterar kvaliteten och användningsområden för olika läromedel i arbetslaget. De delar med sig till varandra om hur de använder olika läromedel och tar även in tips från andra skolor inom kommunen. Det framgår av granskningen att det finns ett begränsat arbete med en röd tråd i användningen mellan stadierna på skolan. Lärare och rektorn uppger att det inte finns någon strukturerad kontakt mellan stadierna om val av läromedel och dess användning, något som de kan se ett behov av. Vidare beskriver lärare och rektorn olikheter i val av läroböcker och andra läromedel inom vissa ämnen och årskurser, så som i engelska på lågstadiet och i de samhällsorienterande ämnena på högstadiet. Grundtanken på skolan är att läraren ska anpassa val och användning efter varje elevgrupp, men det framgår att det också kan skilja enbart på grund av att lärare föredrar olika läromedel. Lärare väljer läroböcker eller andra läromedel utifrån sina egna arbetssätt och det finns inga överenskommelser på skolan som är gemensamma. Rektorn och lärare beskriver i intervjuer att rektorn visar tillit till att lärarna själva tar beslut om hur användningen går till.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn i begränsad utsträckning använder lärarnas utvärdering av läroböcker och andra läromedel i skolans utvecklingsarbete.

I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att rektorn har sett till att lärarna utvärderar tillgången och användningen av läroböcker och andra läromedel. Detta sker främst inom ämneslagen. Eleverna berättar i intervju att lärarna tar in deras synpunkter om läromedel, bland annat i form av återkommande enkäter. Dock framgår av intervju med rektorn att den utvärdering som lärarna genomför inte används i skolans systematiska

utvecklingsarbete. Rektorn följer inte upp diskussionernas innehåll. Rektorn har visserligen en systematisk uppföljning av elevernas studieresultat, men kopplar inte ihop det med tillgång och användning av läroböcker och andra läromedel. Exempelvis använder tre lärare på lågstadiet olika läroböcker i engelska, men rektorn har inte följt upp effekten av de olika valen.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Skapa förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Av skollagen framgår att utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹ Av förarbeten till skollagen framgår att läromedel kan ha betydelse för skolans kompensatoriska uppdrag och bidra till att stärka elevernas tillgång till en likvärdig utbildning.² Skollagen föreskriver vidare att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas.³ Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen.⁴ Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁵ Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁶

¹ 1 kap. 4§ skollagen (2010:800)

² Prop. 2023/24:21 s. 30

³ 1 kap. 9 § skollagen

⁴ Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

⁵ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

⁶ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektors ansvar

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det i begränsad utsträckning finns ett gemensamt förhållningssätt kring användningen av läromedel i undervisningen. Rektorn har en begränsad roll i att skapa förutsättningar för en medvetenhet i arbetet med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Genom att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användningen av såväl läroböcker som andra läromedel, kan likvärdigheten och undervisningens kvalitet på skolenheten främjas. Vidare kan detta bidra till att eleverna ges reella möjligheter att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, utifrån sina individuella förutsättningar och behov.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Utvecklingsområde 2

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Använd lärarnas utvärdering av läroböcker och andra läromedel i skolans utvecklingsarbete.

Av läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.⁷ Av förarbetena framgår att en definition av begreppen lärobok, läromedel och lärverktyg i skollagen kan bidra till möjligheten att systematiskt och kontinuerligt kunna följa upp tillgång och användning av läromedel utifrån likvärdighet och skolans kompensatoriska uppdrag.⁸

Motiveringen till utvecklingsområdet är att granskningen visar att rektorn i begränsad utsträckning använder lärarnas utvärdering av läroböcker och andra läromedel i skolans utvecklingsarbete. Genom att rektorn ger lärare större möjlighet att utvärdera läroböcker och andra läromedels kvalitet, pedagogiska upplägg och anpassning till elevernas behov, kan analysen av

⁷ Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar

⁸ Prop. 2023/24:21 s. 27

utvärderingens resultat leda till väl underbyggda beslut gällande eventuella utvecklingsåtgärder.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ges förutsättningar att följa upp, utvärdera och analysera resultaten samt vid behov vidta åtgärder avseende användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten. Sådana förutsättningar kan vara schemalagda möten för läromedelsdiskussioner, etablering av arbetsgrupper eller stöd i form av riktlinjer och resurser för att effektivisera processen. Skolverket har material som kan användas i detta.⁹

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ewa Mölleryd, utredare.

Föredragande i ärendet har varit utredaren Sara Lidegran. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Ulrika Sutorius och Anna-Carin Kostic deltagit.

⁹ [Systematiskt kvalitetsarbete - Skolverket](#) hämtad 2025-11-21

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.¹⁰ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande¹¹:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.¹²

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.¹³ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹⁴

¹⁰ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

¹¹ 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

¹² 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

¹³ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

¹⁴ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att:

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹⁵

¹⁵ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Björknässkolan den 22 oktober 2025. Besöket genomfördes av utredarna Sara Lidegran och Ulrika Sutorius.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Nacka kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1–9. På skolenheten går cirka 900 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- Tre gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektorn.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolenheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras under 2026.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna ser till att eleverna, såväl flickor som pojkar, får använda läroböcker och andra läromedel på ett sätt som bidrar till att skapa sammanhang och överblick över ämnesområden. Vilket ger progression i lärandet samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen. Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.	Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel. Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.